

היום נלמד בעזרת ה':

מנחות דף קז

(בעמוד הקודם)

למדנו במשנה - לבונה לא יפחות מן הקומץ: האומר 'הרי עלי לבונה' מביא קומץ לבונה.

מנלן? דכתיב "והרים ממנו בקומצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבונה": הפסוק מקיש את לבונה להרמת הקומץ של מנחה. כמו שהרמת 'הקומץ' של מנחה שיעורה קומץ, אף לבונה הכאה בפני עצמה שיעורה קומץ.

תנו רבנן הרי עלי למזבח: האומר 'הרי עלי להביא דבר למזבח' יביא לבונה. כי אין לך דבר שקרב כולו לגמרי למזבח אלא לבונה.

ואם אמר 'אני זוכר שפירשתי מה להביא, אבל איני זוכר מה פירשתי' עליו להביא מכל דבר שקרב כולו למזבח, למרות שאינו קרב לגמרי כמו לבונה. דהיינו מביא גם עולת העוף, ומנחת נסכים, שהם עולות למזבח כמעט לגמרי (כדלקמן). והטעם, כי אם הוא פירש מה להביא, בהכרח שהוא לא חשב להביא רק דבר שעולה לגמרי למזבח, אלא דבר שעולה כולו גם אם מעט ממנו אינו עולה. וזהו אחד משלושת הדברים; לבונה, עולת העוף, או נסכים. ובשעת מעשה הוא פירש אחד משלושתם, ועכשיו הוא שכח מה פירש.

קושיא על הדין הראשון של הברייתא:

ותו ליכא? מדוע האומר 'הרי עלי למזבח' כוונתו רק ללבונה, האם אין עוד דברים העולים כליל למזבח?

והרי יש קרבן עולת בהמה! תשובה - אינה נקרבת כליל לגמרי, כי העור שלה ניתן לכהנים. והרי יש עולת העוף שגם העור שלה עולה כליל! תשובה - המוראה והנוצה שלה נזרקים ולא עולים למזבח. והרי יש נסכים של יין! תשובה - שופכים אותם לשיתין והם לא עולים למזבח. והרי יש מנחת נסכים שלא עושים בה קומץ אלא

כולה נקטרת! תשובה - כיון שיש מנחה שאוכלים ממנה כהנים (והיא 'מנחת נדבה'), הוא לא היה אומר בצורה כללית 'הרי עלי למזבח' בלי לפרט איזו מנחה הוא מתכוון, ולכן בהכרח שלא התכוון למנחה כלל.

למדנו במשנה - 'הרי עלי זהב' לא יפחות מדינר זהב:

קושיא: ודלמא נסכא: אולי הוא התכוון להביא חתיכת זהב? תירוץ: אמר ר' אלעזר דאמר 'מטבע': הוא אמר 'הרי עלי מטבע זהב'. קושיא: ודלמא פריטי: אולי הוא התכוון לפרוטה זהב, ומדוע עליו להביא דינר? תירוץ: אמר רב פפא פריטי דזהבא לא עבדי אינשי: לא עושים פרוטות מזהב. ולכן המטבע הקטן ביותר מזהב הוא דינר.

למדנו במשנה - 'כסף' לא יפחות מדינר:

קושיא: ודלמא נסכא! תירוץ: א"ר אלעזר דאמר 'מטבע'. קושיא: ודלמא פריטי! תירוץ: אמר רב ששת באתרא דלא סגו פריטי דנספא: מדובר במקום שלא משתמשים בפרוטות של כסף.

למדנו במשנה - 'נחושת' לא יפחות ממעה כסף: יביא נחושת בשווי מעה כסף.

תניא רבי אליעזר בן יעקב אומר: הוא חולק על משנתנו וסובר שמביא 'צינורא' קטנה (= מזלג קטן) של נחשת. וביאר אב"י למה היא ראויה? להפיל את הפחם שבראש הפתילות במנורה, ולנקות את האפר מהנרות. [תוס' מבארים שהיה זה לצורך נרות אחרים שהיו במקדש, ולא לצורך המנורה שבהיכל, כי היה לה מלקחיים מזהב].

ברזל: האומר 'הרי עלי להביא ברזל לבדק הבית' לא יפחות מ'כליה עורב'. את גג בית המקדש ציפו בלוחות ברזל שהיו קבועים בהם מסמרים, כדי לסלק את העורבים שלא ישבו על הגג. הנודר להביא ברזל עליו להביא לוח אחד. וביאר רב יוסף כמה שיעורו של לוח אחד? אמה על אמה. (רבי"ג).

איכא דאמרי: נוסח אחר בכרייתא.

משנה: הרי עלי יין: האומר 'הרי עלי להביא יין לנסכים' לא יפחות משלשה לוגין. האומר 'הרי עלי להביא שמן' לדעת ת"ק מביא לוג, (כי זהו השיעור למנחת נדבה,

למרות שהוא התכוון להתנדב את השמן בפני עצמו) לדעת רבי מביא שלשה לוגין (כשיעור הקטן של מנחת נסכים).

פירשתי ואיני יודע מה פירשתי: אם הוא התנדב יין או שמן וזוכר שפירש כמה לוגין להביא, אבל אינו זוכר מה פירש. עליו להביא את הכמות שמקריבים ביום שיש בו הכי הרבה נסכים בשנה. והגמרא תפרש איזה יום זה.

גמרא: תנו רבנן: נאמר בפירשת נסכים "כל האזרח יעשה ככה את אלה". הפסוק מיותר, ומהמילה 'אזרח' לומדים שמתנדבים יין. וכמה מתנדבים? שלשה לוגין. ומניין שאם רצה להוסיף ולהתנדב יותר על שלושה לוגין, יכול להוסיף? תלמוד לומר בפסוק אחר שם "חוקת עולם לדורותיכם ככם כגר יהיה לפני ה'". המילה 'יהיה' מלמדת שיהיה לכם עוד לוגין. אך אם כן אולי הוא יכול גם לפחות ולהתנדב פחות משלושה לוגין? על כך תלמוד לומר בפסוק הראשון "ככה"!

למדנו במשנה - 'שמן' לא יפחות מן הלוג, רבי אומר שלשה לוגין: לדעת ת"ק מביא לוג, לדעת רבי שלוש לוגין.

במאי קא מיפלגי? אמרוה רבנן קמיה דרב פפא וכו': האם אומרים 'דון מינה ומינה' או 'דון מינה ואוקים באתרה'. דהיינו כאשר לומדים דבר אחד מדבר אחר, האם הדבר שלומד צריך ללמוד מהדבר המלמד גם את שאר הפרטים הכתובים בדבר המלמד, או שהוא לומד מהדבר המלמד רק את הדין הכללי, אבל את שאר הפרטים הוא חוזר ולומד ממקומו שלו.

את האפשרות להתנדב להביא שמן, לומדים ממנחה. נאמר במנחה "וּנְפֹשׁ פִּי תִקְרִיב **קָרְבַּן** מִנְחָה", מילת "קָרְבַּן" מיותרת לדרוש ממנה שאפשר להתנדב גם שמן (כי היה אפשר לכתוב רק "ונפש כי תקריב מנחה").

לדעת רבנן 'דון מינה, ומינה'. לאחר שלומדים התנדבות שמן מהתנדבות מנחה, (שכמו שמנחה מתנדבין אף שמן נמי מתנדבין), ממשיכים ללמוד ממנה גם את הכמות שמתנדבים. כמו שהשיעור של שמן במנחה הוא לוג, אף השיעור של התנדבות שמן הוא לוג. לדעת רבי 'דון מינה ואוקי באתרה'. לאחר שלמדנו שמן ממנחה, אנו חוזרים ומעמידים את שמן במקומו לגבי הכמות של ההתנדבות. ולכן

אנו לומדים מנסכים של יין, הדומים לשמן (כי שניהם משקה), שכמו שהמתנדב נסכים של יין מביא שלוש לוגין, אף המתנדב שמן מביא שלוש לוגין.

אמר להו רב פפא: לחכמים - אם אכן רבי לומד שמן ממנחה, לכולי עלמא אין מחלוקת, כי הוא מודה לחכמים ש'דון מינה ומינה'. אלא בהכרח שרבי למד שמתנדבים שמן מ"אזרח" ולא ממנחה!

אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא: האם אתה יכול לומר כן? והרי כתוב בכרייתא שמהמילה "קרבן" לומדים שמתנדבין שמן, והכמות היא שלושה לוגין.

והרי מיהו התנא ששמעת שהוא אמר שהמתנדב שמן מביא שלוש לוגין? זהו רבי. אם כן מפורש בכרייתא שרבי לומד מ"קרבן" ולא מ"אזרח"!

אמר ליה - אי תניא תניא: אם כתוב בכרייתא במפורש, אכן כתוב כן ואני חוזר בי.

למדנו במשנה - פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא כיום מרובה:

תנא - כיום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת: זהו היום בשנה המרובה ביותר בקרבנות.

משנה: הרי עלי עולה: האומר 'הרי עלי עולה' לדעת ת"ק יביא כבש, כי זו האפשרות הפחותה ביותר בקרבן עולה. לדעת ר' אלעזר בן עזריה יביא תור או בן יונה, כי זו האפשרות הפחותה ביותר בקרבן עולה. והגמרא תבאר את המחלוקת.

'פירשתי מן הבקר ואיני יודע מה פירשתי', יביא פר ועגל: האומר נדרתי להביא קרבן ופירשתי בהמה מסוימת של בקר, ואיני זוכר מה פירשתי. יביא פר ועגל, כי שניהם נכללים במין 'הבקר'.

'מן הבהמה ואיני יודע מה פירשתי', יביא פר ועגל איל שעיר גדי וטלה: אבל אם הוא פירש בהמה מסוימת ממין 'בהמה' ואינו זוכר איזו בהמה פירש, עליו להביא את כל הרשימה הנ"ל, כי כולם נכללים במין בהמה הראויה לקרבן.

'פירשתי ואיני יודע מה פירשתי' מוסיף עליהן תור ובן יונה: ואם הוא זוכר שפירש איזה קרבן יביא, אבל לא זוכר מה פירש כלל, עליו להביא את כל הרשימה הנ"ל ולהוסיף גם תור ובן יונה, כי כולם באים לקרבן.

הרי עלי תודה ושלמים: האומר 'הרי עלי להביא קרבן תודה', או האומר 'הרי עלי להביא קרבן שלמים', עליו להביא כבש. כי הוא הקרבן הפחות שאפשר להביא לתודה או לשלמים. ואם אומר 'פירשתי להביא לתודה או שלמים מין בקר ואיני יודע מה פירשתי' יביא פר ופרה עגל ועגלה. (כאן הוא צריך להביא גם את הנקבות, כי גם הן כשרות לתודה או שלמים. מה שאין כן בעולה שמביא רק זכרים, כי הנקבות לא כשרות לעולה). ואם אומר 'פירשתי קרבן מן הבהמה לתודה או שלמים ואיני יודע מה פירשתי' יביא פר ופרה עגל ועגלה איל ורחלה שעיר ושעירה גדי וגדייה טלה וטלייה.

הרי עלי שור: האומר 'הרי עלי להביא שור לקרבן' עליו להביא את השור ואת הנסכים שלו (מנחה ויין) בשווי כולל של 'מנה' - מאה דינרים. האומר 'הרי עלי עגל' מביא עגל ונסכיו בשווי של חמש סלעים - 20 דינרים. האומר 'הרי עלי איל' מביא איל ונסכיו בשווי שני סלעים. האומר 'הרי עלי כבש' מביא כבש ונסכיו בשווי סלע.

שור במנה: אבל האומר 'הרי עלי להביא שור במנה לקרבן', מביא שור בשווי מנה, חוץ מהנסכים, כי אינם כלולים במנה. משום שהוא קבע את השווי של השור עצמו במנה, ועליו להביא בנוסף גם נסכים. וכן הדין באומר 'הרי עלי עגל בחמש', 'הרי עלי איל בשתיים', 'הרי עלי כבש בסלע', שמביא את הבהמות בשווי שאמר ובנוסף מביא גם נסכים.

שור במנה והביא שנים במנה: האומר 'הרי עלי להביא שור במנה' והביא שני שוורים השווים ביחד מנה, לא יצא. כי הוא נדר להביא שור אחד השווה מנה. ואפילו אם שני השוורים שהביא כל אחד מהם שווה מנה פחות דינר (-99), לא יצא.

שחור והביא לבן: האומר 'הרי עלי להביא שור שחור' והביא שור לבן, או להיפך. וכן האומר 'הרי עלי להביא שור גדול' והביא שור קטן, לא יצא. אבל האומר 'הרי עלי להביא שור קטן' והביא שור גדול לדעת רבנן יצא, בגלל שהשור הגדול כולל בתוכו שור קטן. לדעת רבי לא יצא, כי לא הביא כפי שנדר.

גמרא: ולא פליגי מר כי אתריה ומר כי אתריה: למדנו בתחילת המשנה שהאומר 'הרי עלי עולה' עליו להביא את האפשרות הפחותה בקרבן עולה. לדעת ת"ק יביא כבש. לדעת ר' אלעזר בן עזריה יביא תור או בן יונה. הגמרא מבארת שאין מחלוקת

ביניהם, אלא כל אחד דיבר כפי המציאות במקומו. במקומו של ת"ק כבש היה זול יותר מעוף, ובמקומו של ראב"ע עוף היה זול יותר מכבש.

תנו רבנן: האומר 'הרי עלי עולה בסלע למזבח' יביא כבש, כי אין לך דבר שקרב בסלע לגבי מזבח אלא כבש. ואם אמר 'פירשתי איזה סוג קרבן להביא בסלע ואני לא זוכר מה פירשתי' יביא מכל דבר שקרב בסלע על המזבח, ובתנאי שהוא יכול לקנות דבר שלם בסלע.

למדנו במשנה – 'פירשתי מן הבקר ואיני יודע מה פירשתי' יביא פר ועגל:

שאלה: אמאי? וליתי פר ממה נפשך: מדוע הוא צריך להביא גם עגל? הרי בפר נכלל גם עגל. תשובה: הא מני רבי היא דאמר קטן והביא גדול לא יצא: משנתנו סוברת כרבי שאם אמר 'הרי עלי שור קטן' והביא שור גדול לא יצא, כי צריך להביא בדיוק כפי שפירש.

קושיא: אי רבי, אימא סיפא וכו': אם הרישא של המשנה היא כדעת רבי, קשה מהמשך המשנה. המשנה ממשיכה 'שור במנה והביא שנים במנה וכו' ... קטן והביא גדול יצא, רבי אומר לא יצא'.

'קטן והביא גדול יצא' זו דעת רבנן, ואחר כך ממשיכה המשנה 'רבי אומר לא יצא'. נמצא שהרישא והסיפא של המשנה כרבי. והאמצע של המשנה כרבנן (כלומר 'קטן והביא גדול יצא' כרבנן). וזה לא יתכן!

תירוץ: אין, רישא וסיפא רבי מציעתא רבנן והכי קאמר דבר זה מחלוקת רבי ורבנן: אכן כן. ואין קושיא. כי בסוף אומרת המשנה, שמה שאמרנו ברישא (כדעת רבנן), באמת הדבר תלוי במחלוקת רבי ורבנן.